

ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
Cím: 1139 Budapest Teve u. 4-6. 1903 Bp. Pf.: 314/15
Telefon: (06-1) 443-5573 / 33-104
Telefax: (06-1) 443-5733 / 33-133
E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000/105-762- /2013. RP.

Tárgy: rendőri intézkedés elleni
panasz elbírálása

Ea.: Kissné Vadas Enikő r. alezr.

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva (továbbiakban: panaszos) 6723 Szeged, Tarján széle u. 6/b. III/9. szám alatti lakos panaszja tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 35/2014. (II. 12.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panasznak a tekintetben, hogy a rendőrök nem biztosították a panaszos számára emberi méltóságának megőrzését, amikor mezítláb és bepiszkolt nadrágban foganatosítottak vele szemben biztonsági intézkedést

h e l y t a d o k,

a panaszt egyekben

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára és (2) bekezdésére, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1539 Budapest, Pf.: 632.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A panaszos 2013. július 26-án, a Panasztestület elektronikus formanyomtatványán terjesztette elő panaszát, amelyet 2013. augusztus 5-én aláírásával is megerősített.

A panaszbeadvány szerint panaszos édesanyja 2013. július 2-án orvosi segítséget kért fiához, mivel feltételezése szerint a panaszos öngyilkosságot kísérelt meg. A panaszos szerint erről nem volt szó, ugyanakkor a lakására kiérkező mentőkkel nem volt hajlandó kórházba menni, ezért a mentősök rendőroket kértek a helyszínre. A Szegedi Rendőrkapitányságtól két rendőr érkezett, akiknek a panaszos szintén elmondta, hogy nincs semmi baja, nem megy kórházba. Ezt követően a két rendőr és a mentőápoló ráugrott, a gyomrába térdeltek, aminek következtében a panaszos a nadrágjába székelt. Ezután hasra fordították, kezét hátracsavarták, megbilincseltek, majd a panaszos feltételezése szerint a gerincére térdelt az egyikük. A rendőrök ezt követően nem engedték meg neki, hogy tiszta ruhát vegyen fel, vagy a cipőjét felvegye, hanem a kórházba szállították. Az intézkedés során a jobb hüvelykujja eltört, a bal hüvelykujja mozgató ízületében fájdalmai voltak, a bilincselés következtében a csuklóján sérülések keletkeztek, továbbá zúzódásokat szenvedett a fején és a lábán, a bal felső 8-as foga kimozdult a helyéről. Az intézkedés során egyébként Sony Ericson Xperia-Arc típusú mobiltelefonja is összetört, így körülbelül 80.000.- Ft. anyagi kár érte. A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedés után, az orvosi kezelés végeztével az összepiszkított nadrágjában kellett hazamennie a kórházból zokniban, cipő nélkül. Az intézkedést követő két hétben szinte felkelni sem tudott az ágyból, azóta enni sem tud rendszeresen. Az elszenvedett sérüléseinek vizsgálatai jelenleg is tartanak, a jobb kezéről a gipszet feltehetően július végén veszik le. A panaszos álláspontja szerint az intézkedés során sérült a testi épséghez, az emberi méltósághoz, és a vagyonbiztonsághoz való joga.

A beadvány végén a panaszos előadja, hogy a panasz előterjesztésére nyitva álló, és a Panasztestületre irányadó 20 napos határidőt azért lépte túl 4 nappal, mivel a gipsz miatt nem tudott írni, illetve számítógépe sincs, egy barátja biztosított neki számítógép használatot a panasz elektronikus úton történő előterjesztésére.

2) A panaszos 2013. augusztus 5-én előterjesztett beadványával panaszát megerősítette, illetve az ügy előzményeinek ismertetése mellett a panaszt a magánéleti problémáinak ismertetésével egészítette ki. Elmondta továbbá, hogy az intézkedés napján, amikor hazament evett, majd bevette az esti gyógyszeradagját, ½ tableta Rivotrilt, melyet a pszichiáttere írt fel alvászavarra. Ezután megivott kétszer 2 cent házi pálinkát, hogy könnyebben elaludjon. A panaszos határozottan cáfolta, hogy öngyilkossági szándéka lett volna. A panaszos már aludt, amikor az édesanyja hazaért, illetve félálomban volt, amikor az édesanyja hívta az ügyeletet, akik értesítették a mentőket. Ezt követően arra riadt fel, hogy számára vadidegen férfiak (a mentősök) állnak a szobájában és utasítják, hogy menjen velük. A panaszos elmondta nekik, hogy nincs semmi baja, csak fáradt és pihenni szeretne. A következő kép, amire emlékszik, hogy két rendőr is megjelent a szobájában, ők is azt mondták, hogy menjen be a mentősökkel, mire panaszos ugyancsak közölte, hogy nem megy, nincs semmi baja, pihenni szeretne. A két rendőr ezután megindult felé, a panaszos feltette maga elé a két kezét és hátrált az ágyon, próbált felkelni a félig fekvő pozícióból, elmondása szerint passzívan ellenállt, de nem bántott senkit, hozzá sem ért sem a mentősökhöz, sem a rendőrökhöz. Ezután két rendőr és az egyik mentős elkapta a panaszost, ráugrottak, az egyikük beletérdelt a gyomrába, hasába, és emiatt a székletét a nadrágjába ürítette. A panaszos nem tudja megmondani, hogy mentős vagy rendőr volt az illető. Ezt követően hasra fordították, az egyik rendőr a derekára térdelve kezét hátrabilincselte. Hármójuk közül valamelyikük eközben a fejét erősen az ágyra nyomta, ami miatt a bal hátsó felső foga kimozdult. A panaszos jelezte, hogy szeretne átöltözni, egy tiszta nadrágot és cipőt felvenni, de nem engedték meg neki, mint ahogy azt sem, hogy édesanyja bekísérje a kórházba.

A mentősök ezt követően bevitték az ambulanciára, ahol vért vettek tőle, és gyomormosást is végeztek. A rendőrök folyamatosan jelen voltak, illetve az ellátás során is végig biztosítottak. A panaszos leírja, hogy bár nem tanúsított ellenállást a kórházban, együttműködő volt, ennek ellenére a bilincs végig rajta maradt, aminek bevágódási nyomai még egy hét után is látszódtak a csuklóján. A vizsgálatokat követően székletes nadrágban, cipő nélkül a város

másik végébe, saját felelősségére hazament. A hazaút éppen ezért nagyon megalázó volt számára, mert mindenki őt nézte.

Az intézkedés során jobb keze hüvelykujjánál a csont eltört, az ujjai ínszalagjai elszakadtak, fején és teste több pontján zúzódások keletkeztek, a gerincsérve az intézkedés óta is nagyon fáj. Az intézkedés következtében a panaszos Sony Ericson Xperia Arc S típusú mobiltelefonjának kijelzője betört, hátlapja megrepedt, gyakorlatilag használhatatlan lett. A panaszos állítása szerint az anyagi káron felül nem vagyoni kár is érte őt, mivel a telefont a párjától kapta, ezért annak eszmei értéke volt számára.

A panaszos a beadványt azzal zárta, hogy az egész intézkedés egy félreértésen alapult, és még ha az intézkedés okával egyet is tud érteni, véleménye szerint az intézkedést szakszerűtlenül hajtották végre, mivel komoly sérüléseket szenvedett el, és telefonja is összetört.

A panaszos beadványához az orvosi dokumentumokat is csatolt.

A panaszos a vele szemben fogantatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban – panaszja szerint – az alábbiakat sérelmezte:

1. A mentősök eljárását nehezményezte, illetve állítása szerint a sérülései az intézkedéskor keletkeztek.
2. Az intézkedés során a mobiltelefonja összetört és emiatt kára keletkezett.
3. Az édesanyja nem kísérhette be a kórházba.
4. A panaszos sérelmezte a testi kényszer alkalmazását és a bilincs használatát.
 - 4/a. A testi kényszer és a bilincs jogszerűségét.
 - 4/b. Nehezményezte, hogy a bilincs az egészségügyi intézményben is végig rajta volt.
 - 4/c. A bilincselés okozta sérülések megítélése szerint a kényszerítő eszközök alkalmazása miatt következtek be.
5. A rendőrök nem engedték átöltözni, ezért a széklettel szennyezett nadrágjában és mezítláb volt kénytelen hazamenni.
6. A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök az orvosi ellátás során végig bent voltak.
7. A panaszos állítása szerint a mobiltelefonja az intézkedés során sérült meg.

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint a rendőrök a panaszossal szemben indokoltan és jogszerűen alkalmaztak testi kényszert és bilincset, ezért a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogának megsértését nem állapította meg. A Panasztestület a panaszosi magatartás közreható jellegének mértékére vonatkozó ellentmondás okán nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a tekintetben, hogy az intézkedés során elszenvedett sérülések elkerülhetőek lettek volna-e, ezért a panaszos emberi méltóságához és az abból levezetett testi épséghez való jogának sérelme e vonatkozásban nem volt megállapítható. Ugyanakkor a Panasztestület kimondta, hogy sérült a panaszos emberi méltóságához való joga, mivel mezítláb, bepiszkított nadrágjában fogantatosítottak vele szemben intézkedést. Az egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat a Panasztestület nem tudta feloldani, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltóságának sérelme az orvosi vizsgálat lebonyolítása kapcsán nem megállapítható. Az intézkedés során összetört telefon ügyében a Panasztestület kimondta, hogy a panaszos tulajdonjoghoz való jogának sérelme nem megállapítható.

A Panasztestület megítélése szerint az alapjogsértés elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelme esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- a panaszos 2013. július 26-án elektronikus úton előterjesztett beadványa;
- a panaszos 2013. augusztus 5-én postai úton előterjesztett megerősített és kiegészített beadványa és annak mellékletei:
 - a) Szegedi Belgyógyászati Klinikán 2013. július 2-án 01.09 perckor kiállított ambuláns lap;
 - b) Szegedi Pszichiátriai Klinikán 2013. július 2-án 01.51 perckor kiállított ambuláns lap;
 - c) Szegedi Traumatológiai Klinikán 2013. július 2-án 19.51 perckor kiállított ambuláns kezelőlap és ROS3 új klinika RTG;
 - d) Szegedi Traumatológiai Klinika 2013. július 3-án kiállított ambuláns kezelőlap;
 - e) Szegedi Traumatológia Klinika 2013. július 8-án kiállított ambuláns kezelőlap UJJSZALAG SZAKADÁSA;
 - f) Szegedi Traumatológia Klinika 2013. július 9-án kiállított ambuláns kezelőlap-KONTROLL;
- mentősök bejelentéséről hanganyag (CD);
- biztonsági intézkedés végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült, 2013. július 2-án kelt jelentés;
- szabálysértési ügyben 2013. július 2-án felvett feljelentés jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetéséről;
- a Szegedi Traumatológiai Klinika orvosa által tett, a panaszos sérüléséről szóló bejelentésről feljegyzés;
- a Szegedi Traumatológiai Klinika feljegyzése a Szegedi Rendőrkapitányság részére a panaszos sérüléseiről;
- panaszos meghallgatásáról 2013. július 12-én felvett jegyzőkönyv;
- a Szegedi Rendőrkapitányság vezetőjének 2013. július 16-án kelt, eljárás felfüggesztéséről szóló végzése;
 - r. zászlós 2013. augusztus 21-én kelt jelentése;
 - r. törzsőrmester 2013. augusztus 24-én felvett jelentése;
- Szegedi Rendőrkapitányság vezetőjének a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének címzett, 2013. augusztus 26-án kelt tájékoztató levele;
- Szegedi Rendőrkapitányság vezetőjének 2013. szeptember 2-án kelt, eljárás felfüggesztéséről szóló kiegészítő végzése.

III.

A panaszeljárással kapcsolatban a beadvány elkészítésének vizsgálatakor az alábbiakat állapítottam meg.

Az intézkedés idején hatályos Rtv. 93. § (1) bekezdés szerint „A Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított húsz napon belül lehet előterjeszteni.”

(3) „A Testület a rendőri szerveknél előterjesztett panaszokról felvilágosítást kérhet, és amennyiben a 92. § (1) bekezdése szerinti eljárásának feltételei fennállnak, erről a panaszost, illetve az eljáró rendőri szervet értesíti. A panaszos az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, vagy a belső bűnmegelőzési és büntelődési feladatokat ellátó szerv főigazgatója, illetve a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően

bírálja el. Az eljáró rendőri szerv a Testülettől kapott értesítés kézhezvételekor köteles az eljárását felfüggeszteni.”

A (4) bekezdés szerint továbbá „amennyiben a panaszos a (3) bekezdés szerint határidőben kéri, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el, a rendőri szerv köteles a panaszt a Testülethez áttenni. Amennyiben a Testület az eljáró rendőri szervet arról értesíti, hogy a határidő eredménytelenül eltelt, a rendőri szerv köteles az eljárását folytatni.”

Az Rtv. 93/B. § (2) bekezdés szerint „A panaszt az intézkedést követő harminc napon belül lehet előterjeszteni és a beérkezéstől, illetve az áttételtől számított harminc napon belül kell elbírálni.”

A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a 2013. július 2-án történt intézkedés miatt a panaszos elsőként a kapitányságon terjesztett elő panaszt, 2013. július 12-én, a rendelkezésére álló 30 napos határidőn belül. A panasz nyomán induló panaszeljárást 2013. július 16-án a kapitányságon felfüggesztették, és megküldték az iratokat a Szegedi Nyomozó Ügyészségnek, mivel a panaszosi állítások bizonyítottsága esetén az a rendőrök által elkövetett bűncselekmény megállapítására lehetett alkalmas.

A panaszos 2013. július 26-án a Panasztestülethez is eljuttatta panaszbeadványát, melynek nyomán a Panasztestületnél is megindult az eljárás. A panaszos a rendőrségi panasz eljárás és a Panasztestület eljárásának együttes megindításáról a Panasztestületet – a nyilatkozatra való felhívása ellenére – elmulasztotta tájékoztatni. A két eljárás párhuzamossága elsőként a rendőrkapitányságnak jutott tudomására, a Panasztestület megkeresésének kézhez vételekor. Ezt követően a felfüggesztő végzés kiegészítéséről újabb végzés készült.

A panaszos ettől függetlenül igazolási kérelmet is előterjesztett.

Tekintettel arra, hogy a panaszossal szemben foganatosított intézkedés során a rendőri jelentések nem tartalmaztak arra utaló adatot, hogy a panaszos a panasztételi jogáról kapott-e felvilágosítást, ezért az Rtv. fentiekben említett hivatkozásaira tekintettel a panaszbeadványt érdemben vizsgálatra alkalmasnak tekintetem.

A rendőri intézkedés elleni panaszok vonatkozásában megállapítottam, hogy az alábbi panaszosi sérelmek kivizsgálására nem terjed ki a hatásköröm.

1) A panaszos a mentősök eljárását nehezményezte, illetve állítása szerint a sérüléseit a mentősök is okozhatták.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdés szerint, „Akinek a IV-V. Fejezetben - a 46/A-46/C. § kivételével -, valamint a VI. Fejezetben meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, választása szerint

a) panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez vagy

b) kérheti, hogy - amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá - panaszát a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően, az érintett rendőri szerv kiletétől függően

ba) az országos rendőrfőkapitány,

bb) a belső bűnmegelőzési és büntfelderítési feladatokat ellátó szerv főigazgatója vagy

bc) a terrorizmust elhárító szerv főigazgatója

bírálja el.”

A panaszos elmondása szerint az intézkedés szakszerűtlensége következtében eltört a jobb hüvelykujjának ún. csontpikkelye, ujjainak ínuszalagjai elszakadtak, a foga kimozdult,

testén kisebb zúzódások és hámsérülések keletkeztek, a dereka hangosan megropant, és a rátérdelés következtében azóta is fáj.

A rendőri jelentések szerint a panaszos a sérüléseiről sem a rendőröknek, sem a panaszost ellátó orvosoknak nem számolt be, csupán napok óta tartó hasmenésével kapcsolatos problémáját adta elő.

A sérülések keletkezésével kapcsolatban kijelenthető, hogy a sérüléseket okozhatták a mentősök és a rendőrök is, ezt maga a panaszos is elismeri a beadványában.

Annak eldöntése, hogy a panaszos sérüléseit melyik intézkedő szerv – rendőrség vagy a mentősök – okozták és az összefüggésbe hozható-e az általuk foganatosított intézkedéssel ezen eljárásnak nem tárgya, ezen sérelmek vizsgálatára hatáskörrel nem rendelkezem.

2) A beadványban említett, a panaszos tulajdonát képező mobiltelefonjának sérülése miatti a panaszosnak kára keletkezett, amellyel kapcsolatban az alábbiakat állapítottam meg.

A kártérítés általános szabályait az intézkedéskor hatályban lévő, a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 339. § szabályozza, amely szerint „*aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.*”

A nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság által közhatalmi jogkörben okozott károk megtérítésének szabályait a Ptk. 349. § (1) bekezdése szabályozza. Eszerint „*Államigazgatási jogkörben az okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.*”

Az ilyen jellegű kártérítési igény elbírálása az intézkedéskor hatályban lévő, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 1. § és 3. §-a alapján a polgári bíróság hatáskörébe tartozik, ám peresítéséhez szükséges, hogy a károsult a büntetőeljárásban rendelkezésre álló valamennyi jogorvoslati lehetőséget kimerítse.

A panaszos összetört telefonja miatti kártérítési igény elbírálása ezen eljárásnak nem feladata, arra hatáskörrel nem rendelkezem, ezért ezt a sérelmet nem vizsgáltam.

3) A panaszos sérelmezte, hogy az édesanyja nem kísérhette be a kórházba.

Az Rtv. 92. § (2) bekezdés szerint „*Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.*

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott esetekben a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszhető. Jogi képviselőként jogvédelemmel foglalkozó egyesület vagy alapítvány, nemzetiségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat.”

A panaszos beadványában leírta azt is, hogy édesanyja többször kérte a rendőröket és mentősöket, hogy szeretné bekísérni a fiát az egészségügyi intézménybe, azonban ők ebben nem voltak partnerek, nem teljesítették az édesanyja ilyen irányú kérését. A beadvány egyéb részei tekintetében azt is vizsgáltam, hogy a panaszt az arra jogosult személy terjesztette-e elő.

A fentebb idézett hatásköri rendelkezések szerint a kérdéses sérelemmel kapcsolatban a panaszos édesanyja lett volna jogosult a beadvány előterjesztésére. Megállapítható azonban,

hogy a beadványt nem a panasztételre jogosult terjesztette elő, valamint a panaszos nem csatolt édesanyja képviselőjére vonatkozóan meghatalmazást sem.

A panaszos azon sérelmét, amely szerint édesanyja nem kísérhette be a kórházba, ezen eljárás szintén nem jogosult vizsgálni.

IV.

A rendőri intézkedés elleni panaszok kivizsgálása során az alábbiakat állapítottam meg.

4) A panaszos sérelmezte a testi kényszer alkalmazását és a bilincs használatát.

4/a. A testi kényszer és a bilincs jogszerűségét.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdés alapján „A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával „.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdés szerint „A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.”

Az Rtv. 19. § (1) bekezdés értelmében „A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”

Az Rtv. 47. §-a szerint „A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.”

Az Rtv. 48. §-a alapján „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,
- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.”

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 39. § (1) bekezdés szerint „Az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”

(3) A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.”

A Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdés értelmében „A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfelfejtással alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor

alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.

(2) A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

(3) Nem minősül testi kényszernek, amikor a rendőr - jogszerű intézkedése során, a biztonságos intézkedés végrehajtása érdekében - a felé kartávolságon belülre lépő, valamint a mozgásának folyamatosságát akadályozó személyt csupán nyújtott kezével, minimális erő kifejtéssel magától távol tartja.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdés alapján „A bilincselés módjai:

a) két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése,

b) kezek előre vagy hátra bilincselése,

c) indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése,

d) indokolt esetben tárgyhöz bilincselés.

(6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,

ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik,

ac) az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő,

kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.”

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök testi kényszert és bilincset alkalmaztak vele szemben.

Az előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló 06010/13712/2013.id. számú rendőri jelentés szerint az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert, az Rtv. 48. § a), b), c), és d) pontjai alapján bilincset alkalmaztak, a kezek hátra bilincselésével.

A rendőrségi iratok szerint a panaszost több alkalommal felszólították, hogy legyen szíves a mentős kollégákkal fáradni, azonban a panaszos nem volt együttműködő, továbbra is az ágyán ült és a telefonját kezelte. A panaszost ekkor figyelmeztették, hogy amennyiben nem működik együtt, kényszerítő eszköz alkalmazásával kell intézkedniük az orvosi ellátására. Az együttműködést a panaszos továbbra is megtagadta, ezért a panaszos karját megfogták, aki elrántotta azt, majd a rendőrök újból megfogták a karjait, amit a panaszos maga elé feszített, és próbált a fogásból kiszabadulni, ezért az ágyra fektették és kezeit hátra helyzetben megbilincseltek. A panaszos testalkata és aktív ellenállása miatt csak a mentősök segítségével sikerült a megbilincselése.

A konkrét intézkedéskor a rendőri fellépés arányosságának vizsgálatakor megállapítható, hogy a rendőrök fellépése fokozatosnak volt tekinthető, és egyre súlyosabb eszközök és módszerek, illetve később a mentősök bevonásával próbálták a panaszost intézkedés alá vonni annak megfelelően, ahogy utóbbi az ellenállás intenzitását növelte.

A kényszerítő eszközök jogszerűségének vizsgálatakor megállapítható, hogy a panaszos nem engedelmeskedett a többszöri rendőri felszólításnak, a megkezdett testi kényszernek (karjának megfogásának) tevőlegesen ellenállt, próbált szabadulni a fogásból, ezért a rendőrök jogszerűen alkalmaztak a panaszos ellenszegülésének megtörésére testi kényszert.

Tekintettel arra, hogy a panaszos magatartása miatt az intézkedés eredményessége más, kisebb korlátozással járó módon nem volt biztosítható, ezért a panaszossal szemben a

rendőrök indokoltan és jogszerűen alkalmaztak bilincset, illetve a bilincselés végrehajtása érdekében testi kényszert.

A panaszt a fenti okok miatt elutasítom.

4/b. A panaszos nehezményezte, hogy a bilincs az egészségügyi intézményben is végig rajta volt.

Az Rtv. 15. §-ában foglaltak. (ld. IV. fejezet, 7. oldal)

A panaszos kifogásolta, hogy annak ellenére, hogy az egészségügyi intézményben együttműködően viselkedett, a bilincs végig rajta maradt.

A rendőrségi iratok szerint a panaszoson a bilincs a Belgyógyászati Klinikán történő első vizsgálatig maradt rajta, mivel előzőleg olyan fokú ellenállást tanúsított, hogy tartottak attól, hogy a továbbiakban is ellenáll, vagy támadást, szökést kísérel meg. Tekintettel arra, hogy az egészségügyi személyzettel a panaszos együttműködő volt, a Belgyógyászatról a Pszichiátriára történő átszállításakor már nem alkalmaztak a rendőrök bilincset.

Tekintettel arra, hogy a rendőri jelentés közokiratnak minősül, ezért az ellentmondó állítások ellenére a rendőri jelentésben foglaltakat fogadtam el és a panaszt elutasítom.

4/c. A bilincselés okozta sérülések a panaszos megítélése szerint a kényszerítő eszközök alkalmazása miatt következtek be.

A panaszos sérülési kialakulásának és körülményeinek vizsgálata ennek az eljárásnak nem tárgya. A hatáskör hiányát a III. fejezet, 1) pontban (ld. 5-6. oldal) fejtettem ki bővebben.

5) A rendőrök nem engedték a panaszost átöltözni, ezért a székllettel szennyezett nadrágjában és mezítláb volt kénytelen hazamenni.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés szerint „A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonszabadságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

Az Rtv. 17. § (1) bekezdés alapján „A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.”

Az Rtv. 18. § (2) bekezdés értelmében „A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A Magyar Köztársaság Rendőrségének Járőr- és Őrszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 22/1997. (XI. 18.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Járőrszolgálati Szabályzat) II. fejezet 29. pontja alapján „az intézkedést általában a járőrvezető folytassa le, a járőrtárs közvetlen biztosítása mellett. A járőrtárs kísérje figyelemmel közvetlen környezetét, valamint az intézkedés alá vont személyt, legyen készen menekülés megakadályozására vagy támadás elhárítására.”

A panaszos kifogásolta, hogy kérése ellenére a rendőrök nem hagyták átöltözni, illetve cipőt húzni, ezért amikor távozott a kórházból, kénytelen volt a széklletes nadrágjában és mezítláb hazautazni, ami roppant megalázó volt számára.

A rendőrségi iratok nem cáfolták a panaszosi állítást, annyit tartalmaztak, hogy a „rendőrök emlékezete és tudomása szerint” nem jelezte a panaszos, hogy szeretne átöltözni. A konkrét helyzettel kapcsolatban elmondható azonban, hogy elég életszerűtlen, hogy a panaszos ne jelezte volna igényét, hogy szeretne tiszta nadrágot (és cipőt) felvenni. Az intézkedő rendőrök jelentése szerint, a mentőautóba való kíséretkor, a lépcsőházban szembesültek azzal, hogy a panaszos – feltehetően az ellenállás során kifejtett erőlködés következtében – a nadrágjába ürített. Mivel meg volt bilincselve és erőszakos magatartást tanúsított, ezért nem hagyták a cipőjével bajlódjon, és a mentőbe kísérték.

Álláspontom szerint a panaszos korábbiakban kifejtett ellenállása miatt nem volt elvárható magatartás a rendőrök részéről, hogy levegyék róla a bilincset, vagy ők öltöztessék át a panaszost, továbbá nem vitatható az sem, hogy az intézkedés biztonságos lebonyolítása érdekében szükség volt arra, hogy a megbilincselte panaszosra felügyeljenek. Nem veszélyeztette volna az intézkedés biztonságát, ha lefelé menet a kapucsengőn jeleznek a panaszos édesanyjának, hogy szükségük van egy tiszta nadrágra; ebben az esetben a panaszos biztonságos felügyelete nem sérült volna.

A panaszosnak e tekintetben helyt adok.

6) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök az orvosi ellátás során végig jelen voltak.

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése (ld. IV. fejezet 5) pont 9. oldal)

(3) bekezdés alapján „A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.”

A panaszos állítása szerint a rendőrök az egész orvosi vizsgálat idején bent tartózkodtak és azt végignézték.

Az egyik rendőri jelentés szerint az orvosi vizsgálat során egy légtérben tartózkodtak a rendőrök, mentősök, az egészségügyi személyzet, a többi beteg, és a hordágyon fekvő betegek függönyökkel voltak elválasztva. Itt látták el a panaszost is. Azonban megállapítható, hogy egyik rendőri jelentés sem tartalmaz olyan információt, amelyből kétséget kizáróan megállapítható lenne, hogy a rendőrök valóban jelen voltak-e az egyes vizsgálatokkor. Ugyanakkor a panaszoson elvégzett vizsgálatokról számot adtak, illetve számba vették, hogy a panaszos milyen sérüléseket (nem) jelzett az őt ellátó orvosoknak.

Veszélyre (vagy a panaszos részéről bármilyen támadó jellegű magatartásra) az orvosi dokumentáció csak kisebb utalást tartalmaz, mely szerint a „panaszos öngyilkossági kísérlete és agresszív viselkedése miatt a Pszichiátriai Ambulanciára szállítják tovább”.

Nem állapítható meg azonban kétségtelenül, hogy a rendőrök végül is részt vettek-e a panaszos orvosi vizsgálatán, vagy csupán az elfüggönyözött részen kívül tartózkodtak, és a mentősök által értesültek az elvégzett vizsgálatokról, vagy bent tartózkodtak a vizsgálat alatt.

A fentiek alapján a panaszt elutasítom.

7) A panaszos állítása szerint a mobiltelefonja az intézkedés során sérült meg.

Az Rtv. 13. § (3) bekezdése szerint „Ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.”

A panaszos azt kifogásolta, hogy telefonjának kijelzője és hátlapja az intézkedés során betört.

A rendőrségi iratok ezzel kapcsolatban annyit rögzítenek, hogy a helyszínre való kiérkezéskor a panaszos az ágyán ült és a telefonját kezelte, majd mivel nem engedelmeskedett a felszólításoknak, vele szemben kényszerítő eszközt alkalmaztak.

A panaszos nem közölt az esettel kapcsolatban részletes információt, ráadásul az eset körülményeiből is következik, hogy nem állapítható meg bizonyosan, hogy a telefon milyen módon, ki által tört össze, illetve a panaszosi ellenállás is közreható-e az incidensben.

Fenti okok miatt a panaszt elutasítom.

V.

A Panasztestület a jelen ügy kapcsán kialakított állásfoglalásában megállapította, hogy a panaszos sérülései a testi kényszer alkalmazása során jogszerűtlenül fogatosított intézkedés során keletkeztek.

A megállapítással kapcsolatban hatáskör hiányát állapítottam meg. Az indokaimat a III. fejezet 5/c. pontjában fejtettem ki. (ld. 9. oldal)

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- Magyarország Alaptörvénye II. és V. cikk;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 159. § (1) bekezdése, 330. § (2) bekezdése, a 326. § (7) bekezdése, 1. § 3. § ;
- a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. § , 349. §;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 33. § (3) bekezdés c) pontja, a 33. § (7) bekezdése, az 50. § (1) bekezdése, az 51. § (2) bekezdése, a 100. § (1) bekezdés e) pontja, a 109. § (1) bekezdés a) pontja, ;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) és (3) bekezdése, 93. § (1), (3) és (4) bek., 93/B. (2) bek., 92. § (1), (2) és (3) bek., 15. § (1) bek., 16. § (1) bek., 19. § (1) bek., 47. §, 48. § 2. § (1) bek., 17. § (1) bek., 18. § (2) és (3) bek.;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 33. § (1) bek. és (3) bek. a) és b) pontja, 40. § (1), (2), (3), (6) bek. a) pontja;
- Járőrszolgálati Szabályzat 29. pontja.

Budapest, 2014. április 10.

**Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos
országos rendőrfőkapitány**